

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Iskate vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru pošiljanjem na dom za celo leto 3 K, pol leta 2 K in za četiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katafalkovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5, v spregledu naročnin, inserate in reklamacije. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, za dvakrat 25 vin, za trikrat 35 vin. Za večkratne oglašne primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede shtetja. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Glas ljudstva o ljudski šoli.

Da je ljudstvo s sedanjo šolo popolnoma in skrajno nezadovoljno, je znano vsakomur dovolj. Najglasnejši in obupni klici ljudstva zahtevajo po pre mnogih krajih poldnevni razdeljeni šolski pouk. Njihove zahteve so popolnoma upravičene, če upoštevamo samo sledeče točke:

1. S poldnevnim poukom bi se rabila le polovica sedanjega učiteljstva, in torej mnogo manj šolskega davka. Sedanje zahteve učiteljev po zvišanju plače so neopravičene, dokler se ljudska šola in pouk ne spremenita po zahtevah kmečkega prebivalstva.

2. Najhujše breme za davkoplačevalce so sedanje, povsod nove in zadolžene palače — ljudske šole — in še povsod hočejo biti premajhne in zopet in zopet večje in nove. Za božjo voljo, kam bo to šlo? Kaj bodo začeli ubogi davkoplačevalci? Pri poldnevnem pouku bi trebalo polovico manj prostora in šol ter davkov.

3. Najbolj se pokvarijo otroci npravnstveno ravno s celodnevno šolo, ker so opoldan eno celo uro popolnoma sami sebi prepuščeni. Stariši strašno tožijo o pokvarjenosti svojih šolskih otrok. Polovica manj otrok bi hodila v šolo in iz šole skupaj, in opoldanska priložnost pohujšanja bi bila izključena pri poldnevnih šolah.

4. Dandanes je zlasti obupno vprašanje za kmeta poselsko in delavsko vprašanje. Posla, družine in delavcev ni dobiti, otroci pa gredo v šolo in jih ni cel dan domov ter niso doma skoro za nobeno hasen. Pri poldnevnem pouku bi bil vsaj pol dneva pri več otrocih eden zmiraj doma.

5. Otroci, ki je cel dan v šoli, pogreša v svojih, najbolj hirane, in to tople in tečne ter zadostne hrane potrebnih letih, ko najbolj raste, ostane svoj živ dan stabin in si dostikrat nakopije jetiko in druge bolezni ter je sploh bolj dovzeten za razne, zlasti nalezljive bolezni.

6. Najboljši vzgojeslovec sploh trdijo, da bi se otroci v poldnevni šoli več naučili, ker bi bili manj utrjeni ko od preveč neenkratnega pouka.

7. Da bi pa izobrazba ne trpela, naj bi bila šola ob četrtkih, manjše počitnice o Božiču in Veliki noči naj bi se skrajšale, in otroci bi se mnogo več naučili. Vedno so se ozirala šolska oblastva na udobnosti in koristi učiteljstva, sedaj pa se naj meročajna oblastva še ozrejo na koristi ljudstva na deželi, ki je na vseh shodih glasno klicalo za primernejšo ureditev šolstva na deželi. In do tega mora priti. Naše ljudstvo, ki vse plačuje, hoče tudi pravice, in sicer najnavadnejših pravic.

Deželni zbor.

Zanimiv je proračun za leto 1912. Za regulacijo Pesnice so Nemci določili: nič. Za Dravo tudi: nič. Brezobrestna posojila za vinogradnike tudi: nič. Za nemški del dežele pa hočejo nove regulacije, nove ceste, nove železnice in tri nove meščanske šole, čeprav jih imajo že 26. Razumljivo je, da slovenski poslanci pod takimi razmerami ne morejo sodelovati. Čast in korist slovenskega naroda zahtevata, da obstruirajo. Dolgo časa smo se pustili zanemarjati in zaničevati, zato smo postali podlaga tujčevi peti. Liberalci se še krčevito borijo, naj bi se še dalje dali tlačiti, toda ljudstvo, ki koraka pod zavečno zastavo Slovenske kmečke zveze, kliče ogorčeno: Pod jarem ne gremo več!

Seja dne 25. januarja je bila jako kratka. Nemci so sicer imeli zopet dva dni časa, da se pogodijo s slovenskimi poslanci, a tega niso storili. Slovenci so jim dovolili še nov rok za premislek do 30. januarja. Nemci se lahko še spametujejo in krenejo na drugo pot. Če bodo zajamčili pravičnost proti Slovencem, bo deželni zbor deloval, proti nam pa slovenski poslanci ne bodo pustili delovati deželnega zbora.

Seja dne 30. januarja je bila zopet kratka. Prečitela se je le ena daljša interpelacija, potem pa je deželni glavar sejo prekinil in izjavil, da bo prihodnjo sejo naznanil pisnim potom. Kadar naznani glavar sejo pisnim potom, je vedno znamenje, da se

vse ne vjema. Tako tudi tokrat. Zakaj so pogajanja obtičala?

Wastian in nekateri nemški poslanci so cesarskemu namestniku naznanili, da bodo z obstrukcijo nastopili, če se izpolnijo Slovencem vse njihove zahteve. S tem so postala nadaljna pogajanja brez pomena.

Mir je bil tokrat že jako blizu. Slovenci so bili voljni, pod častnimi pogoji sodelovati. To so pokazali s tem, da so vlagali predloge in se na ta način pripravljali na redno delovanje. Toda v zadnjem trenutku pride Wastian in izjavi, da se ne sme Slovencem nič dovoliti. Čudna nemška politika! Davke smejo Slovenci plačevati, a dobiti ne smejo nič.

Tudi mnogi nemški poslanci obsojajo slepo nasprotstvo Wastianovo nasproti Slovencem, vendar pa nimajo korajžje, se upreti Wastianovi komandi. Wastian jim še celo preti, da bo on izstopil z nekaterimi tovariši iz nemško-nacionalne večine.

Slovenski poslanci si tudi tokrat lahko v nedolžnosti umijejo roke. Bili so voljni, sodelovati, a nemška prenapetost tega ni hotela dovoliti. Dve leti so klicali ogenj in žveplo na slovenske poslance, ker so obstruirali, sedaj pa, ko so treznejši nemški poslanci hoteli z njimi skleniti mir, so sami zapretili z obstrukcijo.

Sedaj pač ni več upati, da bi deželni zbor pred Veliko nočjo deloval, čeprav je cesarski namestnik znova začel pogajanja.

Slovenski poslanci so stavili naslednje predloge in vprašanja:

Dr. Benkovič predlog za uvedbo tajne volilne pravice za občinski volilni red v Celju in v Ptuj. Dr. Benkovič, Pišek in dr. Jančič predlog za regulacijo rek in potokov v breškem sodnem okraju radi stalne nevarnosti povodnji. Dr. Jančič in dr. Benkovič predlog za podporo za drugi za osuševanje travnikov v Kapelah in Velikem Obrežu. Novak je stavil na deželni odbor interpelacijo, zakaj da je deželni odbor leta 1910 in leta 1911 nadaljevalni obrtni šoli v Poljčanah odtegnil podporo. Roškar vlogo za gradbo železnice Maribor—Zeleni travnik in predlog, da se naj regulacija Pesnice takoj nadaljuje, da se naj začne z delom v III. razdelbi II. oddelka, ako ovire v spodnjem delu še nadalje obstoje. Dr. Verstovšek predlog, ki poziva deželni odbor, da prične takoj z uravnavo Mislince vsaj v delu (Slovenji Gradec do izliva), za katerega so izdelani načrti. Dr. Verstovšek je vložil tudi obširno slovensko interpelacijo na deželni odbor radi uradovanja deželnih uradov v jezikovnem oziru in nadalje interpelacijo na c. kr. namestnika radi odloka deželnega šolskega sveta na okrajne šolske svete, v katerem se ukazuje, da se smejo naročati tiskovine za šolske potrebe le v tiskarni „Leykam“ v Gradcu.

Politični ogled.

Dne 25. januarja: Zunanji minister grof Erental bo, kakor zatrjujejo listi, odstopil. — V tirolskem deželnem zboru je prišlo do razpora med strankami. Odnehati nočejo ne Italijani, ne Nemci. — Novi hrvaški ban Čuvaj je prevzel vladne posle. — Danes so se končale ožje volitve na Nemškem. Največ so pridobili socialni demokratje. — Cesarske čete na Kitajskem so se zopet ojačile.

Dne 26. januarja: Bivši vođa avstrijskih katoliških Nemcev in bivši minister dr. Ebenhoch leži na smrtni postelji. — Zasedanja deželnih zborov so skoraj povsod zelo burna. V nižjeavstrijskem, gornjeavstrijskem in dalmatinskem deželnem zboru so bile današnje seje zelo živahne. V dalmatinskem deželnem zboru so začeli pravaši obstruirati radi postopanja liberalcev. — Ogrski državni zbor nadaljuje svoje seje. — Spor med Italijo in Francijo se je do cela polegal.

Dne 27. januarja: Predsednik državnega zbora, dr. Sylvester, se je posvetoval z ministrskim predsednikom grofom Stürgkhom. Državni zbor bo baje sklican za dne 27. februarja. — Ogrski državni zbor je v polnem obsegu sprejel predloženo finančno postavo. — Poveljniki ruskih čet v Perziji so pozvali domačine, naj odložijo orožje.

Dne 28. januarja: Cesar je danes sprejel ogrskega ministrskega predsednika grofa Khuena, ki mu je poročal o razmerah na Ogrskem in Hrvaškem. — Hrvaški sabor je zopet razpuščen. Ta vest je prišla popolnoma nepričakovano. Volitve so se vršile še lo pred dobrim mesecem. Dne 17. februarja bi bila že prva seja novega sabora. Novi ban Čuvaj je pooblaščen, da razpiše nove volitve. Pri teh volitvah se bode gotovo po starem vladnem načinu z vso silo zopet pritiskalo na volilce. — V Črni gori so odkrili zaroto proti kralju Nikiti. Prekucuhli so baje namestni proglašili Črno goro za ljudovlado.

Dne 29. januarja: Nadvojvoda Franc Ferdinand se je v soboto podal v Berlin, da prisostvuje kot boter pri krstu sina nemškega prestolonaslednika. Na čast nadvojvodi so se priredile na nemškem cesarskem dvoru velike slavnosti. — Grof Erental se je baje premislil in ostane še nadalje zunanji minister. — Novi hrvaški ban Čuvaj stopa po navodilih Mažarova enako kot njegovi predniki. Takoj po razpustu sabora ponoči so zaprli voditelja hrvaške kmečke stranke, Radiča in več drugih. Listi, ki so nasproti Mažaronom, so vsak dan zaplenjeni.

Našim naročnikom!

Dobivamo še dan za dnevom nove naročnike, ki zahtevajo še vse, dozdaj izišle številke „Slovenskega Gospodarja“. Zato jim moramo naznaniti, da prejšnjih števil nimamo več in jih ne moremo torej več poslati. Naročnina se bode vsem vpisala od 1. februarja naprej in bodo dobivali list od pete številke dalje.

Mnogi so si naročili list po dopisnici na ogled. Mi smo jim poslali položnice, kakor so jih zahtevali. Velika večina je storila svojo dolžnost in nam poslala celo ali vsaj en del naročnine. Nekateri pa nam še niso nič poslali in te prosimo, da pošljejo en del naročnine vsaj do 15. februarja, ker drugače bi jim morali list po 15. februarju ustaviti.

Nekateri stari naročniki še tudi niso plačali naročnine čisto do konca leta 1911. Te prosimo, da pošljejo kmalu naročnino vsaj do konca leta 1911, ker bi drugače morali prenehati s pošiljanjem lista.

Vse naročnike pa prosimo, da nam takoj naznanijo vsak nered pri doposiljanju lista; skrbelo se bo gotovo zato, da se nered odpravi. Ako bi kdo dobival pomotoma po dva lista, naj nam enega vrne s pristavkom: Zelimam. — Nove naročnike naj naši prijatelji še naprej nabirajo.

Upravništvo „Slov. Gospodarja“.

Razne novice.

Premeščen je vlč. g. Ludvik Lacina, ces. in kr. vojaški kurat, iz Gorice v Maribor. Dosedaj je nad eno leto pomožno pastiroval tukajšnje vojaško posadko bogoslovni profesor dr. Jos. Somrek. Sprememba se izvrši s 1. svečanom.

Iz poštne službe. Anton Lah je imenovan pošt-nim oficijantom za Spodnji Dravograd.

Dr. Ebenhoch, bivši minister ter vođa avstrijskih katoliških Nemcev, je v torek, dne 30. januarja umrl.

Deželni zbor. Pogajanja za delovanje štajerskega deželnega zbora so razbili v torek, dne 30. januarja, Wastian in njegovi tovariši s tem, da so sklenili, obstruirati slovenske zahteve. Cesarski namestnik sicer še poskuša, da bi se pogajanja nadaljevala, a je malo upanja na kak uspeh, ker na drugi strani Wastian preti, da bo z nekaterimi tovariši izstopil iz nemško-nacionalnega kluba ter postopal na svojo roko. Radovedni smo, ali bodo sedaj slovenski liberalci tudi prirejali shode proti Wastianovcem, kakor so jih prirejali proti svojim slovenskim tovarišem.